Eerste Kamer der Staten-Generaal
1

Vergaderjaar 2015–2016

34 459 Wijziging van de Mediawet 2008 in verband met aanvullingen bij het toekomstbestendig maken van de landelijke publieke mediadienst

A VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP[1]

Vastgesteld 12 juli 2016

Het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel heeft de commissie aanleiding gegeven tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

1. Inleiding

De leden van de **CDA**-fractie hebben kennisgenomen van het nieuwe voorstel tot wijziging van de Mediawet 2008 in verband met aanvullingen bij het toekomstbestendig maken van de landelijke publieke mediadienst. Zij hebben nog enkele vragen.

De leden van de **PVV**-fractie hebben van het wetsvoorstel kennisgenomen. Zij hebben een aantal vragen.

De leden van de fractie van de **SP** bedanken de regering voor het wetsvoorstel. Zij hebben echter nog een aantal vragen.

De leden van de fractie van de **PvdA** hebben met instemming kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Graag maken zij gebruik van de gelegenheid de regering te vragen naar de stand van zaken betreffende een aantal toezeggingen die zijn gedaan tijdens de behandeling van de Wet toekomstbestendig maken van de publieke mediadienst (Kamerstukken 34 264).

De leden van de fractie van **GroenLinks** hebben met instemming kennisgenomen van het nu voorliggende wetsvoorstel tot wijziging van de Mediawet. Deze leden resteert nog slechts een tweetal vragen.

[1] Samenstelling: Nagel (50PLUS), Ten Hoeve (OSF), Huijbregts-Schiedon (VVD), Koffeman (PvdD), De Vries-Leggedoor (CDA), (voorzitter), Beuving (PvdA), Ganzevoort (GL), Martens (CDA), Sent (PvdA), Van Strien (PVV), Bruijn (VVD), Gerkens (SP), Kops (PVV), Van Apeldoorn (SP), Atsma (CDA), Bikker (CU),Van Hattem (PVV), Köhler (SP), Krikke (VVD), Nooren (PvdA), Pijlman (D66), Rinnooy Kan (D66), Schalk (SGP), Schnabel (D66), (vicevoorzitter) en Van de Ven (VVD).

kst-34459-A
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2016

De leden van de fractie van de **PvdD** hebben met belangstelling kennisgenomen van de Aanvullingen bij het toekomstbestendig maken van de landelijke publieke mediadienst (Kamerstukken 34 459). Deze leden hebben een aantal vragen aan de regering ten aanzien van de verhouding tussen de NPO en de omroeporganisaties en de publieksbetrokkenheid.

De leden van de fractie van **50PLUS** hebben kennisgenomen van de wijzigingen in de Mediawet (Kamerstukken 34 459) en hebben de volgende vragen.

2. Relatie met de wet van 16 maart

De leden van de **CDA**-fractie kijken terug op een bewogen proces om te komen tot aanpassing van de Mediawet. Het onderwerp werd in maart dit jaar voor het laatst in deze Kamer besproken. Uiteindelijk heeft deze Kamer in meerderheid ingestemd met het wetsvoorstel. Over de gevolgde procedure en de staatsrechtelijke aspecten hiermee verband houdend, is eerder dit jaar veel gezegd en geschreven. Is de regering met de leden van de CDA-fractie van mening dat de gevolgde procedure bepaald niet de schoonheidsprijs verdient en niet voor herhaling vatbaar is? Behalve kritische kanttekeningen met betrekking tot de procedure werden door de leden van de CDA-fractie ook inhoudelijke vraagtekens geplaatst bij onderdelen van het wetsvoorstel. Daarop deed de regering de toezegging terug te zullen komen op de bepalingen in de wet die betrekking hebben op de landelijke publieke omroep. De aan het woord zijnde leden zijn blij dat de regering de opmerkingen van onder meer de leden van de CDA-fractie in meer of mindere mate heeft verwerkt in het aangepaste voorstel. Naar aanleiding van het nieuwe voorstel hebben de leden van de CDA-fractie desalniettemin enkele vragen.

De leden van de fractie van **50PLUS** stellen de volgende vraag. Kan de Staatssecretaris begrijpen dat zijn handelwijze vanaf het begin (de presentatie op het schip Veronica) tot dit moment als een door de omroepen als een deceptie ervaren slot, zo niet als clownesk dan toch in ieder geval als arrogant en getuigend van weinig van hart voor de zaak ervaren wordt?

3. Benoemingsprocedures bestuurders en toezichthouders NPO en RPO

In artikel 2.5, vierde lid, staat: «Voor de selectie van kandidaten stelt de raad van toezicht een onafhankelijke benoemingsadviescommissie in.» De leden van de **PVV**-fractie stellen hierover de volgende vragen. Waaraan dient een «onafhankelijke benoemingsadviescommissie» te voldoen? Wat verstaat de regering onder een «niet-onafhankelijke benoemingsadviescommissie»? Waarom heeft de regering er niet voor gekozen vereisten en/of strijdigheden ten aanzien van onafhankelijkheid specifiek in de wet op te nemen? In artikel 2.5, vijfde lid, staat: «Onze Minister neemt het advies over, tenzij het in strijd is met: [...] c. andere zwaarwegende belangen.» Wat verstaat de regering zoal onder zwaarwegende belangen? Heeft zij hier voorbeelden van?

Toezegging **T02210** betreft de verkenning naar benoemingen in de publieke mediasector (NPO, RPO, NOS, NTR, Ster, Commissariaat voor de Media en Stimuleringsfonds voor de Journalistiek). Graag vernemen de leden van de **PvdA**-fractie van de regering wanneer zij deze verkenning mogen ontvangen.

Via de media vernemen de leden van de fractie van **GroenLinks** dat er in deze tijd een vacature ontstaat voor de functie van voorzitter van de raad van bestuur van de NPO. De diverse benoemingsprocedures bij de publieke omroep hebben een grote rol gespeeld in het debat in de Eerste Kamer. Kan de regering – verwijzend naar de toezegging tijdens het debat over het respecteren van voorstellen terzake van de raad van toezicht – bewerkstelligen dat de werving en benoeming van de nieuwe voorzitter volgens de spelregels van de nieuwe wet zullen gaan?

4. Verhouding tussen NPO en omroeporganisaties

In hoeverre heeft de regering de betrokken partijen als de NPO en de omroepverenigingen inhoudelijk betrokken bij dit proces in de afgelopen maanden, zo vragen de leden van de **CDA**-fractie. Wat hebben deze partijen als belangrijkste aandachtspunten ingebracht voor de aanpassingen die nu voorliggen en wat is ermee gedaan? De leden van de CDA-fractie hebben aangegeven grote waarde te hechten aan de grondwettelijke rechten als het borgen van de onafhankelijkheid van de omroepverenigingen. Van meerdere omroeporganisaties komen signalen dat zij zich nog steeds zorgen maken over de reikwijdte van de sturende taak van de NPO. Welke wettelijke bescherming en garanties geeft de regering nu aan omroepverenigingen betreffende de vorm, presentatie en inhoud van programma's en activiteiten? Is de regering bereid de zorgen op dit punt weg te nemen, dit specifiek te benoemen en op te nemen in artikel 2.52, tweede lid, Mediawet?

Aan artikel 2.2 van de Mediawet wordt – zo lezen de leden van de **PVV**-fractie – een derde lid toegevoegd, waarin staat: «Bij de uitvoering van haar taken stuurt de NPO en bevordert zij de samenwerking vanuit de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen voor het media-aanbod en het publieksbereik van de landelijke publieke mediadienst [...].» Welke maatregelen of consequenties biedt de wet bij niet-naleving van dit lid door de NPO? Hoe garandeert de regering dat dit lid in de praktijk geen dode letter zal zijn?

Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer is er gesproken over de gezagsverhoudingen tussen NPO en omroepen, zo brengen de leden van de **SP**-fractie in herinnering. «Wie bepaalt uiteindelijk de inhoud en vorm van de programma's?» was hier het thema. Aan de orde kwam het voorbeeld van de presentatoren: wie beslist hierover? De wens vanuit de leden van de SP-fractie is dat de omroepen, die immers een duidelijke achterban hebben door middel van hun leden, in hoge mate een autonomie hebben bij de samenstelling van de programma's De regering zegde tijdens het debat toe dit te borgen in het wetsvoorstel. Aan deze toezegging is volgens de leden van de SP-fractie niet voldaan, sterker nog, de regering ontraadde een motie die hiertoe opriep. Kan de regering nog eens uitleggen waarom zij deze motie heeft ontraden, wanneer zij zegt dat de omroepen beslissen over programma's en presentatoren? Kan de regering aangeven hoe voorkomen wordt dat de NPO hier directe invloed op uitoefent? Vanuit de omroepen zelf wordt gezegd dat de NPO zich veelvuldig bemoeit met deze zaken. Wat is de mening van de regering hierover? Herkent zij zich hierin? Zo nee, waarom niet? Kan de regering nog eens aangeven hoe zij heeft geborgd dat de omroepen hun autonomie behouden?

Volgens de regering kunnen de omroepen in beroep gaan tegen afwijzing van programmavoorstellen. Kan de regering aangeven waar in de wet dit is geregeld? Welke procedures zijn hiervoor? Hoe lang is de doorlooptijd van de procedures? Op welke wijze wordt hierover gerapporteerd? Hoe transparant is de procedure?

Waarom heeft de regering niet voorafgaand aan het indienen van het wetsvoorstel gesproken met omroepen, zoals de Eerste Kamer haar gevraagd heeft en zij heeft toegezegd?

Toezegging **T02212** betreft het betrekken van de omroepen die de brief niet hebben getekend bij de afspraken. Welke activiteiten heeft de regering op dit terrein ondernomen en tot welke resultaten heeft dit geleid, zo vragen de leden van de fractie van de **PvdA** aan de regering.

In dit wetsvoorstel zou worden verduidelijkt wat de kaders zijn waarbinnen de NPO haar sturende taken en bevoegdheden uitoefent. Echter, volgens de leden van de fractie van de **PvdD** blijft over een aantal punten onduidelijkheid bestaan. De regering schrijft in de memorie van toelichting dat de NPO bij de uitvoering van haar specifieke taak van coördinatie en ordening van het media-aanbod op en tussen de aanbodkanalen, moet toetsen aan wat in de afgesproken plannen en documenten is vastgelegd. Deelt de regering de conclusie van deze leden dat afspraken over de verhouding tussen NPO en omroepen niet bij wet zijn vastgelegd, maar pas duidelijk worden in de af te spreken plannen en documenten? Graag ontvangen deze leden een toelichting. De regering stelt verder dat de omroeporganisaties worden betrokken bij de totstandkoming van deze documenten, zoals het concessiebeleidsplan, het coördinatiereglement en de profielen van de aanbodkanalen. Op welke wijze worden de omroeporganisaties betrokken? In welke fase van totstandkoming van de documenten worden de omroeporganisaties betrokken?

De regering geeft aan dat met dit wetsvoorstel wordt geëxpliciteerd dat de NPO rekening moet houden met de vrijheid en verantwoordelijkheid van omroeporganisaties voor vorm en inhoud van het media-aanbod. Kan de regering expliciet aangeven op welke manier dit wettelijk is geborgd? Kan de regering aangeven op welke wijze de omroepverenigingen zijn betrokken bij de totstandkoming van de bepalingen met betrekking tot de vrijheid en verantwoordelijkheid van de omroepen?

De leden van de fractie van **50PLUS** stellen de volgende vragen. Is het juist dat de regering het beloofde serieuze gesprek met diverse omroepen pas voerde één dag (maandag 27 juni 2016) voordat de commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de Eerste Kamer over de verdere behandeling zou spreken? Is het juist dat de maximale tijd voor deze «serieuze» gesprekken 30 minuten bedroeg?

Geeft de regering wel of geen gehoor aan de oproep om omroepen niet buiten te sluiten maar juist te betrekken bij de uitwerking van nieuwe en nu nog onduidelijke procedures en reglementen binnen de nieuwe Mediawet? Welke parlementaire controle is naar de mening van de regering mogelijk om te voorkomen dat de NPO dit volstrekt naar eigen voorkeur gaat invullen?

Kan de regering klip en klaar vastleggen dat de NPO nooit op voorhand bepaalde presentatoren kan afwijzen en zich ook niet met de inhoud van de programma's mag bemoeien? Is het juist dat de omroepen (het college van omroepen) alleen maar adviesrecht hebben bij beleidsplannen (MJB, Jaarplannen, Concessie-beleidsplan) en geen enkele beroepsmogelijkheid, waardoor breed gedragen adviezen door de NPO genegeerd kunnen worden? Indien de NPO programmavoorstellen, die nog niet zijn toegewezen en nog geen plek in het uitzendschema hebben, mondeling zou afwijzen, wat is dan de beroepsmogelijkheid voor de omroepen?

5. Publieksbetrokkenheid

Tijdens de recente behandeling in de Tweede Kamer is gesproken over de in te stellen representatieve publiekvertegenwoordiging door middel van een representatieve maatschappelijke adviesraad. De leden van de **CDA**-fractie stellen vast dat ook de regering hier oog voor heeft in de aanpassing van de wet. Echter, een en ander wordt vastgelegd in artikel 2.10 Mediawet zonder specifieke aandacht voor de positie en rol van de omroepverenigingen met 3,5 miljoen leden. Welke rol ziet de regering voor de leden(organisaties) weggelegd? De leden van de CDA-fractie vragen zich af of het nieuwe voorstel om te komen tot een adviesraad de betekenis en de rol van de miljoenen leden in het bestel niet ondermijnt. De leden van deze fractie vragen zich af op welke wijze de verschillende rollen wettelijk worden afgebakend. Ook is de vraag relevant hoe leden van de beoogde adviesraad worden gezocht en benoemd en op welke wijze de ledenvertegenwoordiging van de omroepen hierbij betrokken gaat worden. Ten slotte zijn de leden van de CDA-fractie benieuwd naar de kosten, die direct en indirect het gevolg zijn van de instelling en het functioneren van de nieuwe raad.

De raad van bestuur van de NPO wordt belast met «het organiseren van representatieve publieksvertegenwoordiging, waaronder een representatieve maatschappelijke adviesraad, ter bevordering van de publieksbetrokkenheid bij de invulling van het media-aanbod van de landelijke publieke mediadienst», zo lezen de leden van de **PVV**-fractie in artikel 2.10, tweede lid, onderdeel i. Welke maatregelen of consequenties biedt de wet bij niet-naleving van dit onderdeel door de raad van bestuur van de NPO? Hoe garandeert de regering dat dit onderdeel in de praktijk geen dode letter zal zijn? Waaraan dient publieksvertegenwoordiging te voldoen om «representatief» te zijn? Hoe definieert de regering «publieksbetrokkenheid»? Kan of moet daar ook inspraak onder worden verstaan?

Het wetsvoorstel hinkt op twee gedachten, zo menen de leden van de **SP**-fractie. Naast de publieke omroepen, die hun eigen leden hebben, kan de NPO een publieksraad instellen. Hoe wordt gegarandeerd dat deze raad een representatieve vertegenwoordiging is van het publiek? Hoe verhoudt zich deze raad tot de omroepen? Hoe worden de onafhankelijkheid en autonomie van de keuzes van de omroepen gewaarborgd? De regering schrijft dat de publieksraad voor allerlei zaken ingezet kan worden. Kan de regering ingaan op welke zaken zij in gedachten heeft? Hoe worden de leden van de omroepen geconsulteerd over deze zaken? Hoe staat deze raad in verhouding tot de omroepen en hun leden?

Waarom heeft de regering ervoor gekozen geen adviesrecht te geven op het coördinatiereglement? De wens van de Eerste Kamer was dat deze procedures goed omschreven zouden worden. Dat ontbreekt nu in dit wetsvoorstel. Kan de regering aangeven waarom dit volgens haar onwenselijk is?

De regering heeft toegezegd tot een nadere invulling te komen in overleg met de omroepen van de ook door de leden van de fractie van **GroenLinks** gewenste publieksbetrokkenheid. Deze leden achten het van groot belang dat de NPO als organisatie aanvullend op de rol van de omroepen voeling houdt met wat er in de samenleving speelt, zeker maar niet uitsluitend in die delen van de samenleving die niet of nauwelijks zijn vertegenwoordigd binnen de omroepen. De blik van de NPO als maatschappelijke organisatie moet niet alleen op het Mediapark, maar vooral ook naar buiten zijn gericht. Graag horen deze leden van de regering welke vorderingen worden gemaakt met het invullen van de publieksbetrokkenheid en hoe deze vorm gaat krijgen.

De regering regelt in dit wetsvoorstel dat de NPO ook expliciet de taak krijgt om publieksvertegenwoordiging te organiseren, zo lezen de leden van de **PvdD**-fractie. De manier waarop de NPO deze vertegenwoordiging organiseert, kan divers zijn en is afhankelijk van onder andere de doelgroep, de gevraagde input van het publiek en het platform waarop gekeken wordt. De omroepen organiseren echter reeds publieksbetrokkenheid middels de omroepverenigingen en leden. Deelt de regering de voorlopige conclusie van deze leden dat de organisatie van publiekvertegenwoordiging door de NPO leidt tot een onnodige dubbeling? Welk effect verwacht de regering van deze nieuwe opgetuigde publieksvertegenwoordiging op de positie van de omroepverenigingen? Waarom acht de regering extra budget voor deze nieuwe organisatievorm niet nodig? Is er overleg geweest met de omroepverenigingen op dit punt? Op welke wijze is hun input meegenomen in de afweging om tot een nieuwe vorm van publieksvertegenwoordiging te komen?

Kan de regering de leden van de fractie van **50PLUS** aangeven in hoeverre de opdracht aan de NPO om publieksvertegenwoordiging te organiseren een doublure is van de wettelijke verplichtingen van de omroepen? Hoe concreet zijn de ideeën en met name het budget hiervoor?

6. Procedure transparantie kosten programmering

Toezegging **T02216** betreft de toezegging de juridische redenering over transparantie van de kosten van de programmering aan de Kamers te sturen en daarbij onafhankelijke juridische experts te betrekken. De leden van de **PvdA**-fractie vernemen graag van de regering wanneer zij hierover geïnformeerd zullen worden.

7. Positie regionale omroep

Tijdens de behandeling van de wet is aangegeven dat de bepalingen die betrekking hebben op de publieke regionale omroep, na aanvaarding door deze Kamer, wel van kracht zijn geworden. De leden van de **CDA**-fractie willen in dit kader graag duidelijkheid over de stand van zaken tot op dit moment. Gezegd wordt dat bij de regionale omroepen enkele honderden arbeidsplaatsen vervallen. Omroepen maken zich grote zorgen over de gevolgen van de bezuinigingsoperatie voor de programmering en de redactionele onafhankelijkheid. Deze leden gaan ervan uit dat de regering deze zorgen kan wegnemen. Ook zijn deze leden benieuwd of inmiddels overleg met het provinciaal bestuur van Fryslân heeft plaatsgevonden over de bijzondere positie van de regionale omroep in Fryslân. Zo ja, wat hebben die gesprekken opgeleverd?

Toezegging **T02225** betreft de toezegging het wetsvoorstel over de modernisering van de regionale publieke omroep vóór het zomerreces bij de Tweede Kamer in te dienen, behoudens onvoorziene omstandigheden. Is dit ook gebeurd, zo vragen de leden van de **PvdA**-fractie aan de regering. Zo nee, waarom niet? En op welke termijn verwacht de regering het dan in te dienen?

8. Overig

Als laatste verbazen de leden van de fractie van de **SP** zich over de voortgang van de Wob-procedure. De Eerste Kamer heeft slechts enkele stukken gehad omdat niet alle stukken zich op het ministerie bevinden. Het Wob-verzoek is in februari gedaan en ten tijde van het vaststellen van dit voorlopig verslag is het begin juli. Kan de Staatssecretaris toelichten waarom het hem niet gelukt is deze stukken binnen vier maanden op zijn

ministerie te krijgen? Wat is het oordeel van de Staatssecretaris over deze gang van zaken? Kan de Staatssecretaris de stukken bij de beantwoording van deze vragen meezenden?

De leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zien de reactie van de regering – bij voorkeur vóór het einde van het zomerreces – met belangstelling tegemoet.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
De Vries-Leggedoor

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Bergman